

ВИБІР ОПТИМАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ ДЛЯ ВИЗНАЧЕНОЇ ТЕРИТОРІЇ

Виконав:
Мінтус М. А., ТІ-61м
Керівник:
Сегеда І. В.

АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ

При виборі джерела енергії оптимальним рішенням за багатьма критеріями (енергетичними, економічними, екологічними, соціальними) усе частіше стають відновлювальні джерела енергії. Це зумовлено перманентним підвищенням цін на первинні енергоресурси з традиційних джерел енергії, нерівномірністю їх розміщення на Землі, що змушує транспортувати енергію або енергоносії на великі відстані з суттєвими втратами.

В Україні альтернативна енергетика цілком може забезпечити значну частку енергоспоживання.

Аналітична частина системи дозволяє за заданими критеріями місцевості визначити доцільність встановлення та необхідний тип відновлювального джерела електроенергії.

Дана задача є актуальною в умовах, коли необхідно швидко наладити електропостачання для певної території в умовах відсутності доступних джерел.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою дослідження магістерської дисертації є удосконалення алгоритмів вибору альтернатив у ситуації невизначеності та створення систему розрахунку оптимального вибору альтернативних джерел електроенергії для певної території.

Для реалізації поставленої мети були сформульовані наступні **завдання дослідження**, що визнали логіку та його структуру:

- Проаналізувати існуючі види альтернативних джерел електроенергії та доцільність їх використання на території України.
- Проаналізувати методи та алгоритми прийняття рішень за умов невизначеності.
- Розробити алгоритм прийняття рішень вибору джерел електроенергії.
- Удосконалення алгоритму прийняття рішень.
- Створення системи розрахунку оптимального вибору альтернативних джерел електроенергії для певної території.

ОБ'ЄКТ ТА ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ

- **Об'єкт дослідження:** програмне забезпечення вибору оптимальних альтернативних джерел електроенергії для певної території.
- **Предмет дослідження:** програмне забезпечення вибору оптимальних альтернативних джерел електроенергії для певної території на основі теорії прийняття рішень у ситуації невизначеності.

НАУКОВА НОВИЗНА

Науковими результатами дипломної роботи є наступні положення:

- удосконалено алгоритм вибору оптимальних альтернативних джерел електроенергії в умовах невизначеності, що забезпечує врахування потенціалів (загальні, технічні, економічно-доцільні) при проектуванні джерел електроенергії на певній території.
- набуло подальшого розвитку застосування розробленого програмного забезпечення в енергетичних проектах вітчизняного виробництва.

ОГЛЯД ПРОБЛЕМ ТРАДИЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ

Теплові електричні станції (ТЕС)

Атомні електростанції (АЕС)

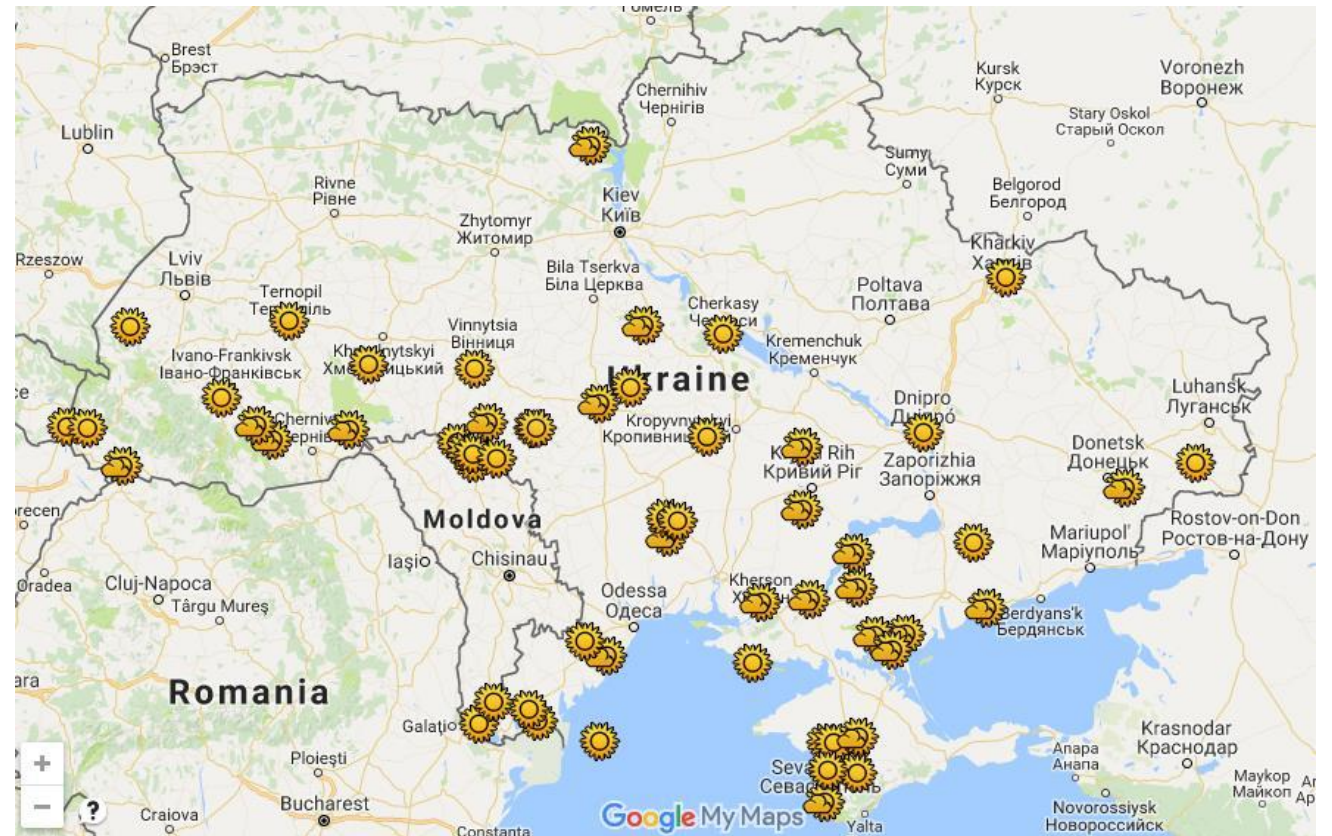

Гідроелектростанції (ГЕС)

ОГЛЯД АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕЛЕКТРОЕНЕГРІЇ

- Сонячна енергія
- Гідроенергія малих рік
- Теплова енергія стічних вод
- Енергія теплоти ґрунту та ґрунтових вод в областях

КРИТЕРІЇ ВИБОРУ ОПТИМАЛЬНОГО ДЖЕРЕЛА ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ

Для вирішення задачі вибору оптимального альтернативного джерела електроенергії для певної території необхідно насамперед оцінити обрані альтернативи за групою критеріїв :

- **Загальний критерій:** це вся кількість енергії, якою характеризується кожне з розглянутих джерел енергії;
- **Технологічний критерій:** це частка енергії загального потенціалу, яку можна реалізувати за допомогою сучасних технічних засобів
- **Економічний критерій:** кількість енергії, яку доцільно використовувати, враховуючи при цьому наступні фактори: економічний, екологічний, технічно-технологічні, соціальні та політичні

ТЕОРІЯ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ У СИТУАЦІЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

У випадку невизначеності початкові дані про представляються у вигляді матриці:

- рядки – це можливі типи альтернативних джерел,
- стовпчики – критерії оцінки потенціалу системи.

Альтернатива	Стани або критерії					
	S_1	S_2	...	S_j	...	S_m
A_1	e_{11}	e_{12}	...	e_{1j}	...	e_{1m}
A_2	e_{21}	e_{22}	...	e_{2j}	...	e_{2m}
...	...	...	...	...	...	...
A_i	e_{i1}	e_{i2}	...	e_{ij}	...	e_{im}
...	...	...	...	...	...	...
A_n	e_{n1}	e_{n2}	...	e_{nj}	...	e_{nm}

КРИТЕРІЇ ТЕОРІЇ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

Назва критерія	Принцип оптимізації	Формула розрахунку
Критерій Лапласа	Орієнтація на принцип недостатнього підґрунтя, коли всі варіанти є рівноймовірними	<p>Кожному варіанту визначається ймовірність</p> $p_i = \frac{1}{n}$ $F(A^*) = \max_i \left[p_i \sum_{j=1}^n a_{ij} \right],$ $i = \overline{1, m} \quad j = \overline{1, n}$
Критерій Вальда	Орієнтація на песимістичний розвиток ситуації	$F(A^*) = \max_i \min_j a_{ij},$ $i = \overline{1, m} \quad j = \overline{1, n}$
Критерій Гурвіца	Орієнтація на рівень оцінки оптимістичного (або песимістичного) розвитку ситуації	$F(A^*) = \min_i (\alpha \min_j a_{ij} + (1 - \alpha) \max_j a_{ij}),$ $i = \overline{1, m} \quad j = \overline{1, n}$
Критерій Севіджа	Орієнтація на мінімізацію втрат або ризиків	<p>Побудова матриці ризиків</p> $r_{ij} = \max_i a_{ij} - a_{ij},$ $i = \overline{1, m}$ $F(A^*) = \min_i \max_j r_{ij},$ $i = \overline{1, m} \quad j = \overline{1, n}$

НОРМАЛІЗАЦІЯ ДАНИХ

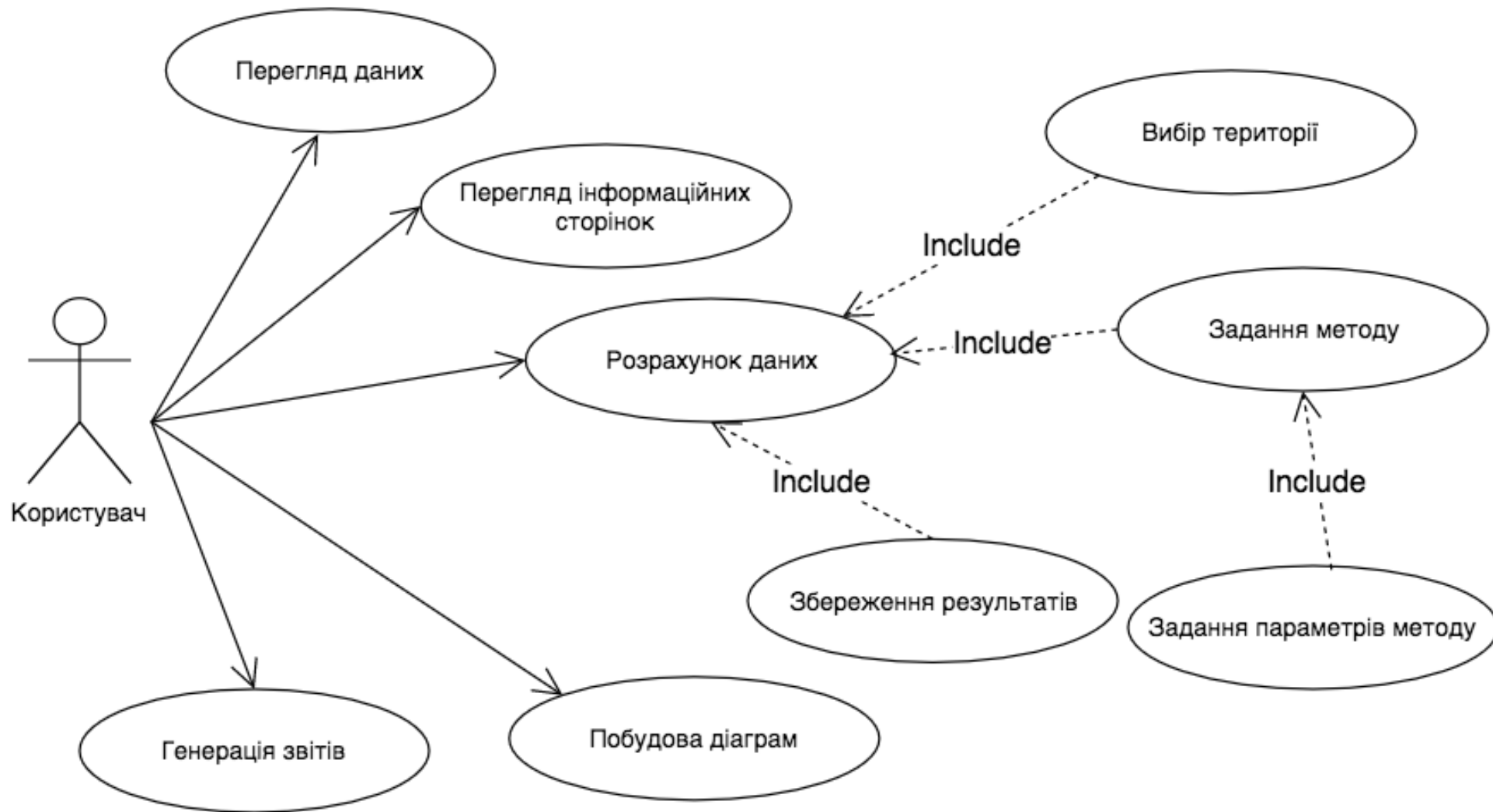
Для співставлення показників, що мають різний порядок величин, потрібно провести нормування значень по кожному показнику потенціалів ресурсу:

$$a_{ij} = \frac{x_{ij} - x_j^{min} / 2}{x_j^{max} - x_j^{min} / 2}$$

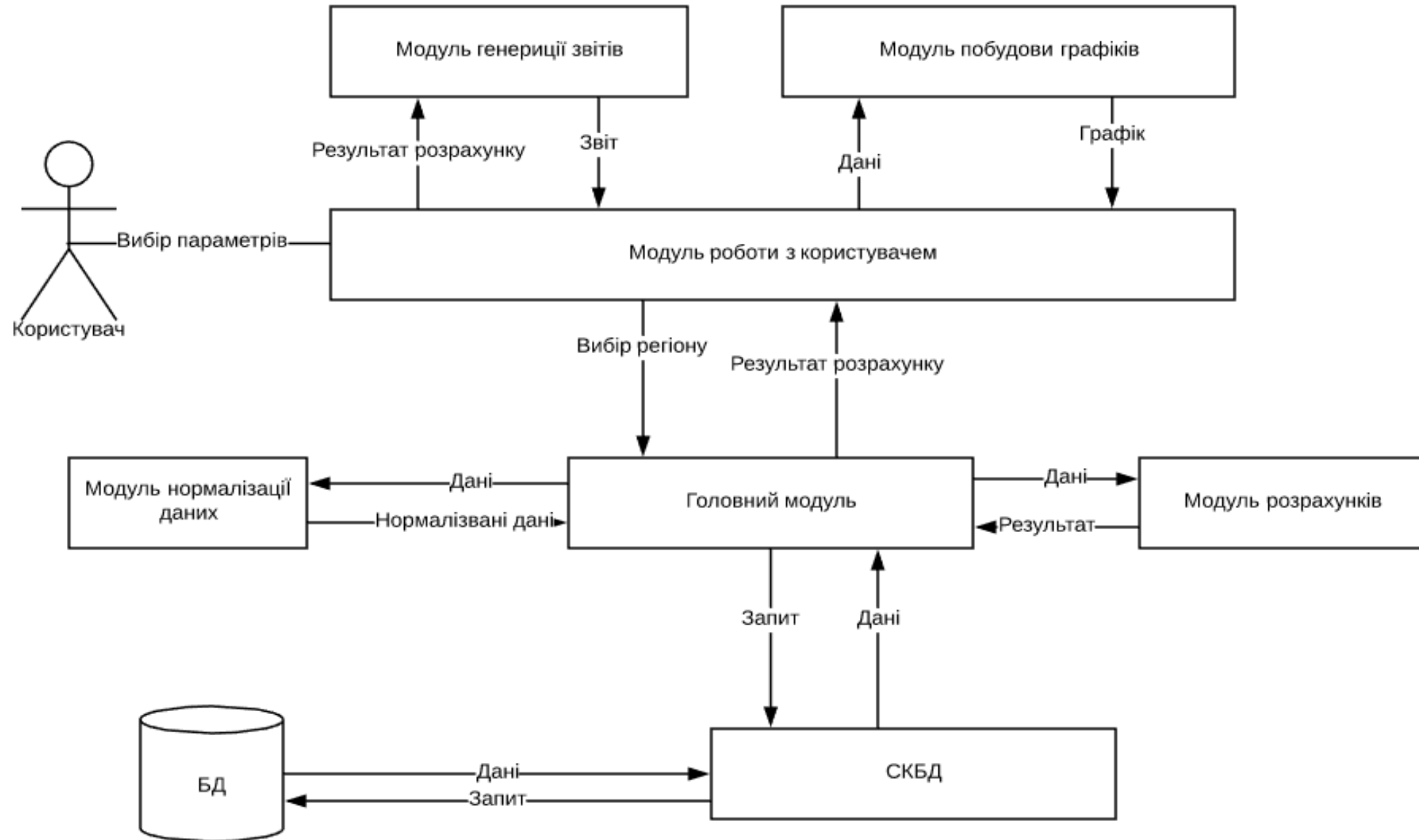
x_j^{min} - найменше значення (по кожному показнику ресурсів) зі всіх регіонів,

x_j^{max} - найбільше значення показника.

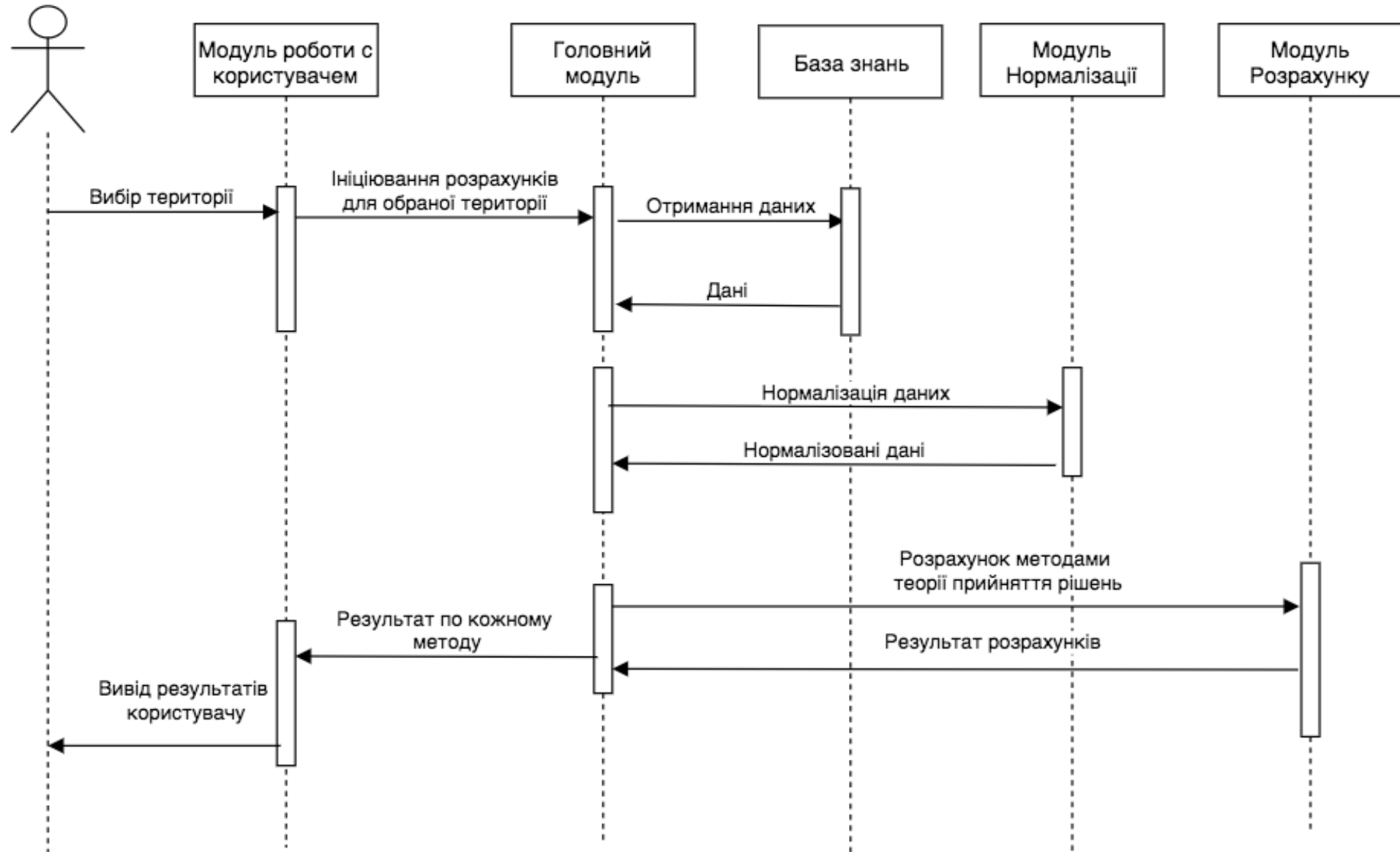
Діаграма прецедентів

Діаграма взаємодії програмних компонентів системи

Часова діаграма роботи системи

Приклад вибору альтернативного джерела електроенергії

Вибір альтернативних джерел електроенергії для Вінницької області

Search Select area **Vinnitsa** ▾

Selected area: vinnitsa

Selected area: vinnitsa

Type ▲	General ▲	Technical ▲	Economical ▲
sun	4080	2080	1300
hydro	360	238	108
sewage	1170	636	239
land	4731	3379	513

Type ▲	General ▲	Technical ▲	Economical ▲
sun	0.26	0.13	0.08
hydro	0.02	0.02	0.01
sewage	0.08	0.04	0.02
land	0.31	0.22	0.03

Method Laplassa

Result Laplassa = **land** with value **0.18**

Method Hurvitsa

Result Hurvitsa = **sun** with value **0.13**

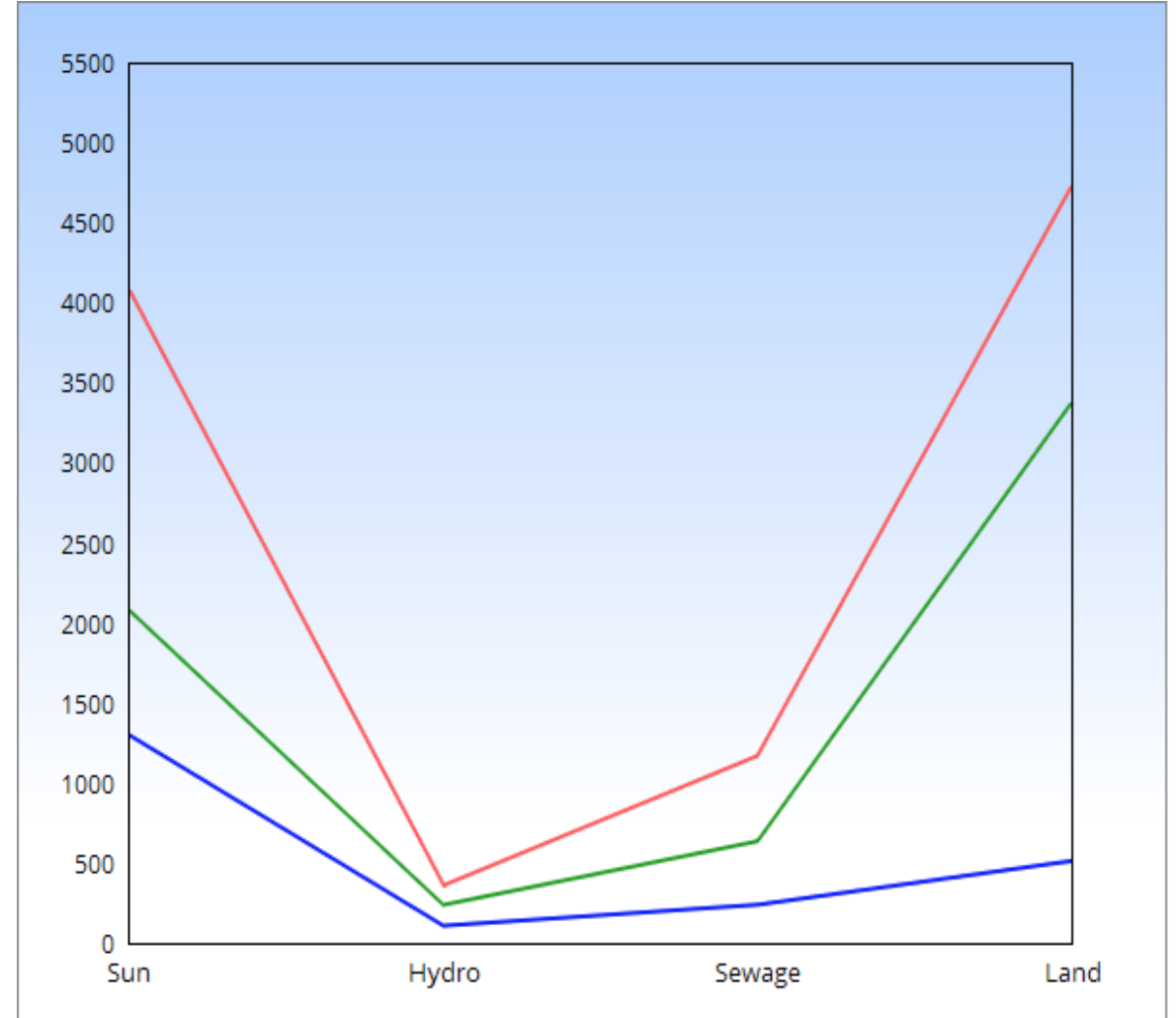
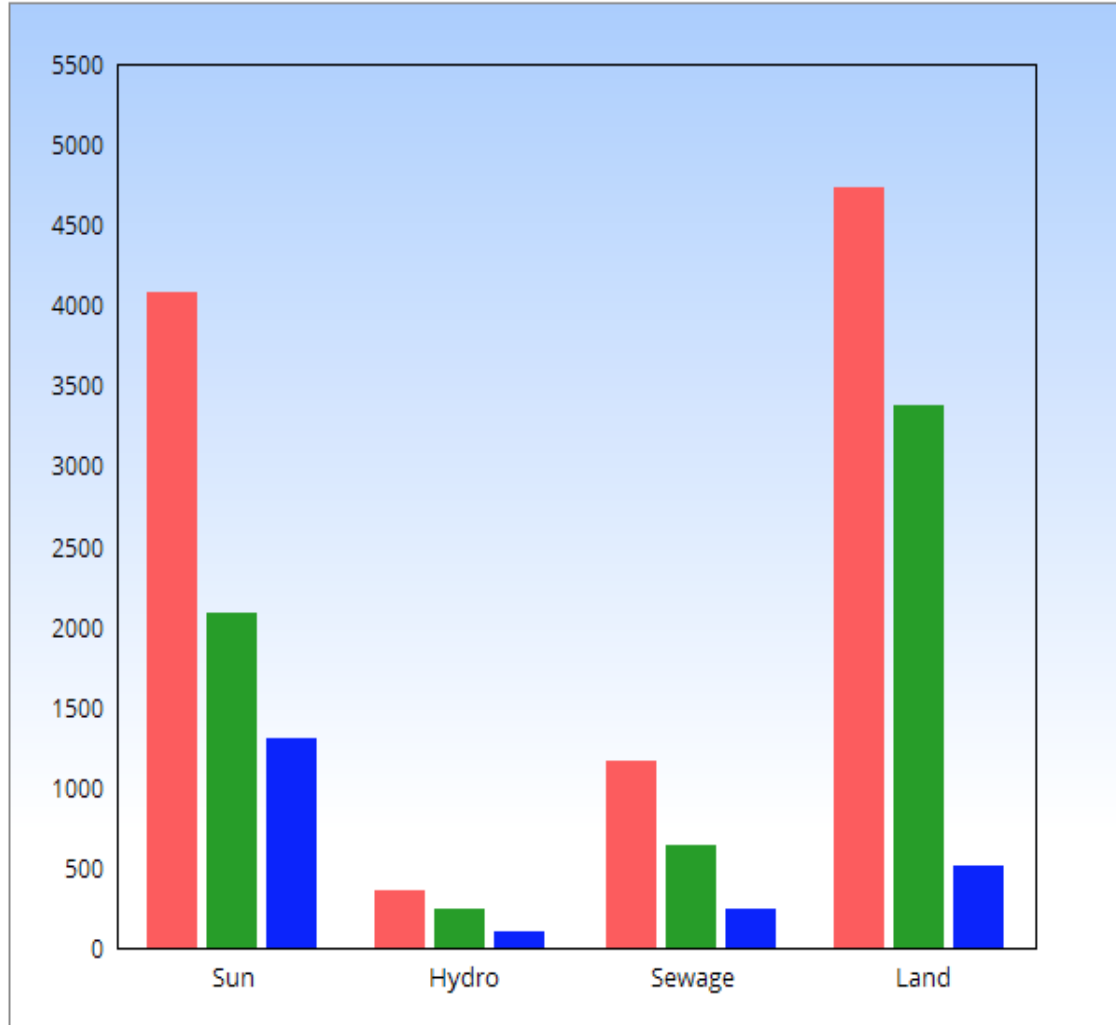
Method Valda

Result Valda = **sun** with value **0.08**

Method Sevidge

Result Sevidge = **land** with value **0.05**

Візуальне представлення даних по Вінницькій області

ВИСНОВКИ

- Проаналізовано критерії вибору оптимальних джерел електроенергії.
- Розглянуто та вдосконалено критерії теорії прийняття рішень, для вибору оптимальних джерел електроенергії для певної території.
- Розроблено функціонал вибору альтернативних джерел електроенергії у ситуації невизначеності.

Розглянуто результати розрахунків на прикладі Вінницької області України.

Проведені результати показали:

1. При використанні **критерія раціональності дострокових рішень (Лапласа)** та при умовах **можливості** уникнення максимального ризику (**Севіджа**) – найкраще використовувати **теплову** енергію землі.
2. При використанні розрахунку на критерій песимізму **Вальда** - необхідно обирати **Сонячну енергію**. Даний критерій орієнтує на найгірші умови і рекомендує вибрати ту стратегію, для якої виграш максимальний.
3. При використанні критерія **Гурвіца** рекомендується обрати **Сонячну енергію**, що є середнім значенням серед оптимістичних та песимістичних прогнозів.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

Мінтус Микита Андрійович

ТІ-61М